

Canadese kornoelje

Laatste update: 1 augustus 2020

Foto: Floron, Adrie van Heerden

Wat is Canadese kornoelje?

Canadese kornoelje (*Cornus sericea*) is een struik afkomstig uit Noord-Amerika. De plant is in Nederland geïntroduceerd als tuinplant, en heeft zich vandaar uit verspreid naar het wild. Verwilderde planten behoren tot een hybridencomplex van Canadese kornoelje en *Cornus alba*. Het is mogelijk dat beide soorten tot dezelfde soort gerekend moeten worden. Het verschil tussen de beide soorten is in de vorm van de vrucht (langer dan breed in *C. alba*) en de mate waarin afleggers gevormd worden.

Canadese kornoelje is een struik die 1,5 tot 4 meter hoog kan worden. De jonge takken zijn in de winter meestal rood gekleurd. De bladeren zijn 5 tot 12 cm lang, aan de bovenkant groen en aan de onderkant grijsgroen tot wit en behaard. De bloemetjes zijn wit en staan in schermen zonder omwindselbladeren. De vruchten zijn bolvormig en wit tot blauwachtig wit. De soort kan verward worden met de in Nederland inheemse rode kornoelje (*Cornus sanguinea*). Zie de tabel voor verschillen tussen de soorten.

	Canadese kornoelje	Rode kornoelje
Kleur onderkant bladeren	Grijsgroen tot wit	Groen
Beharing bladeren	Egaal behaard, niet aangedrukt	In de nervoksels gekruld, daarbuiten aangedrukt
Lengte kroonbladeren	3-4 mm	4-7 mm
Kleur bessen	Wit tot blauwachtig wit	Blauwzwart

Wat is het effect van deze invasieve exoot?

Canadese kornoelje groeit op vochtige tot natte, voedselrijke bodems, in zon of lichte schaduw. De plant groeit langs zoetwateroevers en in moerassen, bossen, bosranden en struwelen. Canadese kornoelje kan dichte begroeiingen vormen, en andere soorten verdringen. Tot nu toe zijn er in Nederland nog geen hele grote groeiplaatsen, maar in andere Europese landen (o.a. België) zijn er al wel problemen mee.

Canadese kornoelje kan vrij grote hoeveelheden besjes aanmaken. Deze worden gegeten door vogels en andere dieren, en zo kunnen de zaden verspreid worden. Ook kunnen afgesnoeide takken via het water verspreid en aan oevers afgezet weer uitlopen en dit lijkt in Nederland de belangrijkste verspreiding. Laaghangende takken die de grond raken maken wortels en groeien vandaar verder uit, waardoor de soort zich vegetatief kan vermenigvuldigen. Zo kan de soort dichte struwelen vormen, die andere soorten licht ontnemen. Dit zorgt voor een verlaging van de soortenrijkdom, en het belemmert de ontwikkeling van bomenzaailingen, waardoor verdere successie geremd wordt.

Hoe kan Canadese kornoelje aangepakt worden?

De gebiedsgerichte aanpak van invasieve exoten in het algemeen bestaat uit vier stappen:

1. Voorkomen
2. Vroegtijdig ontdekken en verwijderen eerste vestigingen
3. Verwijderen van lokale populaties
4. Beheersen
5. Ecosysteemaanpak. Deze stappen worden hieronder achtereenvolgens beschreven.

1. Voorkomen

Allereerst is van belang om te monitoren door gebruik te maken van waarneming.nl. Voor een goede stroomgebiedsmonitoring kunnen vrijwilligers ingezet te worden. Verspreiding via water lijkt namelijk de belangrijkste verspreidingsmethode voor deze soort te zijn. De kans op introductie kan daarom verkleind worden door naburige grondeigenaren of gemeenten, met name stroomopwaarts van het gebied, te overtuigen geen Canadese kornoelje aan te planten en aanwezige planten te verwijderen.

2. Vroegtijdig ontdekken en verwijderen van eerste vestigingen

Ruimen met wortel en tak

Ervaring van de KNNV-Amsterdam werkgroep Stadsnatuurbeheer is dat je ruim 98 % kwijt raakt door struiken uit te spitten of los te hakken, daarna wortelkluiten af te knippen, en takken en wortelkluiten apart te drogen op takkenrillen, liefst in de zon. De droogtijd duurt een half

Foto: Floron, Adrie van Heerden

jaar. Zolang het hout nat is, blijft de kans op wortelvorming bestaan, zowel als wortel, als tak of als houtsnipper. Als je een stuk wortelkluit laat zitten, groeit die in juni van het volgend jaar weer uit. Als je een tak niet opruimt, groeit deze weer uit tot struik.

Deze methode kan ook ingezet worden bij het verwijderen van lokale populaties.

3. Verwijderen van lokale populaties

Kappen/snoeien

Kappen of snoeien is niet effectief, want de soort loopt weer uit vanuit de wortels en takken kunnen weer wortelen.

Chemisch

Chemische bestrijding is door nieuwe wetgeving vanaf 1 april 2020 niet meer toegestaan.

4. Beheersen

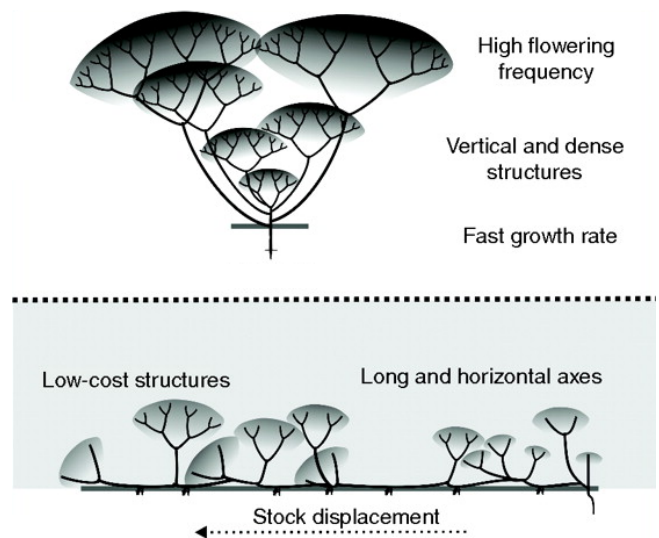
Begrazing

In het oorspronkelijke leefgebied wordt Canadese kornoelje begraaasd door reeën, herten en geiten. Daar leidt dit tot een sterke vermindering van de verspreiding en populatiegrootte van de plant. Zware begrazing zou de soort kunnen elimineren. Het is niet duidelijk in hoeverre kornoelje in Nederland begraaasd wordt. ➤

5. Aanpassen ecosysteem

De ecosysteemaanpak werkt niet voor de Canadese kornoelje. Bij Canadese kornoelje is het schaduwrijker maken van de omgeving geen effectieve beheersmethode. Canadese kornoelje groeit minder goed in sterk beschaduwde condities, en bloeit meestal niet, maar in beschaduwde condities neemt de plant een meer kruipende groeivorm aan. Zodoende verspreidt de soort zich vegetatief via uitlopers (zie afbeelding). Deze groeivorm zou minder invasief moeten zijn, maar de plant kan zo wel plekken bereiken waar meer licht beschikbaar is. Uw gebied aanpassen door het meer schaduwrijk te maken zou dus wellicht kunnen helpen om de soort meer beheersbaar te maken, maar het zal waarschijnlijk niet afdoende zijn om de plant kwijt te raken. Daarnaast leiden beschaduwde condities dus tot meer vegetatieve verspreiding, wat ongunstig is. ■

► Meer informatie: <https://q-bankplants.eu/Factsheets/Cornus%20sericea%20NL.pdf>

De groeivorm van Can. kornoelje in lichte (boven) en beschaduwde (onder) omstandigheden. (Afbeelding bewerkt uit Charles-Dominique et al.)